

ת"פ 5058/08/20 - מדינת ישראל נגד אברהם דואונל

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 5058-08-20 מדינת ישראל נ' דואונל

לפני כבוד השופט איתי הרמלין
המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י עו"ד יאיר הלר

נגד

אברהם דואונל
ע"י עו"ד איה שריק

הנאשם:

החלטה בטענה מקדמית

1. נגד הנאשם הוגש ב-3.8.2020 כתב אישום המייחס לו עבירות שונות שעניינן ביצוע פעולות שונות בגז ללא רישיון. כתב האישום כולל שני אישומים. האישום הראשון עוסק בעבירות שבוצעו לפי הטענה ב-26.4.2017. האישום השני עוסק בעבירות שבוצעו לפי הטענה ביום 27.3.2018. כתב האישום כולל רשימת סעיפי חוק שאותם הפר לפי הטענה הנאשם, אך לא מפורט בו אילו סעיפי חוק קשורים לאיזה אישום.
2. הסניגורית העלתה שורת טענות מקדמיות בעניין שני האישומים. החלטתי זו תעסוק רק באחת הטענות, שכן היא מייצגת את הדיון בחלק מן הטענות האחרות. הטענה (הנוגעת לאישום הראשון בלבד) היא שכתב האישום הוגש תוך הפרת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה בעניין משך טיפול התביעה בתיקי חקירה והוראות סעיף 57א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (חסד"פ). למען שלמות התמונה אציין שבתשובתה לתגובת התביעה הסניגורית התייחסה גם למשך טיפול בתיק של המשטרה והפרת נהלי המשטרה בעניין זה, אך אינני מוצא מקום להידרש לה לנוכח טענתה הראשונה של הסניגורית הנוגעת להפרת החוק עצמו.
3. מתגובתו של התובע לטענות המקדמיות עולה כי תיק החקירה שבו נחקר האישום הראשון הועבר ממשטרת ישראל למשרד האנרגיה ב-27.11.2018, והועבר לטיפול תובע מוסמך ביום 14.2.2019. התיק הנוגע לאישום השני הועבר לטיפול התובע ב-4.3.2020.
4. בעת שהועבר התיק הראשון לטיפול התובע (14.2.2019) עמדה בתוקפה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1202 בעניין "משך הטיפול בתיקים עד הגשת כתב אישום" מחודש אוגוסט 2010. בהנחיה זו נקבע כי בעבירות עוון "ייתן תובע החלטתו בעניין תיק חקירה מסוים מוקדם ככל האפשר ולא יאוחר" מ-12 חודשים לאחר שקיבל את תיק החקירה (ראו סעיף 3 להנחיה).

5. בחודש אוקטובר 2019 נכנס לתוקף סעיף 57א לחסד"פ הקובע:

57א. משך הליכי חקירה והעמדה לדין

(א) משך הליכי חקירה והעמדה לדין יהיה בהתאם לתקופות שייקבעו בנוהלי רשויות החקירה באישור היועץ המשפטי לממשלה ובהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין; לא יוגש כתב אישום אם חלפו התקופות הקבועות בנהלים ובהנחיות כאמור אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

6. גם בעת שנכנס לתוקפו סעיף 57א לחסד"פ עמדה על כנה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה שקבעה מגבלת זמן של שנה לטיפולו של התובע בתיק שעניינו בעבירות עוון.

7. כתב אישום לא הוגש בשנה שלאחר שהגיע תיק החקירה הראשון לטיפול התביעה (המועד חלף ב-14.2.2020).

8. בחודש מרץ 2020 - חודש לאחר שחלפו 12 החודשים שבמהלכם היה על התביעה לקבל החלטה בתיק הראשון - אירעו במקרה שני אירועים שאין קשר ביניהם. במישור הפרטני - הגיע לטיפול התביעה תיק החקירה השני בעניינו של הנאשם. במישור הכללי - היועץ המשפטי לממשלה עדכן את ההנחיה שעניינה טיפול בתיקי חקירה על ידי התביעה, וקבע כי התקופה לטיפול בתיקי עוון על ידי התביעה תהיה 18 חודשים.

9. על בסיס העובדות המפורטות לעיל טענה הסניגורית שכתב האישום בעניין האישום הראשון הוגש שלא כדין, שכן חרג מן המגבלה של 12 חודשים שהייתה בתוקף בעת שהתיק הועבר לתובע. התובע לעומתה טען שתי טענות. טענתו הראשונה היא שכתב האישום הוגש בתוך 18 חודשים מאז הועבר לטיפול תובע התיק הראשון, ולכן הוא עומד בהוראות ההנחיה החדשה של היועץ המשפטי לממשלה שהייתה בתוקף במועד הגשת כתב האישום. הטענה השנייה היא שהטיפול בשני התיקים אוחד על ידי התובע מטעמי יעילות. ככל הנראה כוונת התובע שבכך הוארכה התקופה הנוגעת גם לתיק הראשון, אך לכך אין כל בסיס בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה.

הכרעה:

10. הוראת סעיף 57א לחסד"פ שעניינה משך הטיפול של התביעה בתיקי חקירה נוספה לחוק במסגרת רפורמה כללית בהוראות ההתיישנות בדין הפלילי (על ההיסטוריה החקיקתית שלה ראו: עירית שלזינגר-זריבי ונועם גוטמן "ואף על פי שיתמהמה: הסדרי הגבלת משך חקירה והעמדה לדין בתיקון 87 לחוק סדר הדין הפלילי" **הסניגור** 289, עמ' 4).

11. הרציונלים העומדים ביסוד סעיף 57א חופפים לחלק מאלו העומדים ביסוד הוראות ההתיישנות הרגילות, ובראשם מניעת עינוי דין מן הנאשם. גם השלכותיו של סעיף זה מקבילות לאלה של הוראות ההתיישנות הרגילות.

12. כהוראה מקבילה להוראות ההתיישנות אין להארכת התקופה המותרת לטיפול התובע בתיק לפי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה תחולה רטרוספקטיבית על תיק החקירה הראשון בעניינו של הנאשם. בהקשר זה יש לציין שאף על פי שמקובל לראות בהוראות ההתיישנות הוראות דיוניות, כבר לפני עשרות שנים נקבע כי הארכה של תקופת ההתיישנות בפלילים לא תחול רטרוספקטיבית - כלומר, לא ניתן להאריך את תקופת ההתיישנות אחרי שתקופת ההתיישנות המקורית הסתיימה. כמאמר בית המשפט העליון: "אין עבריו, ברגע שביצע עבירה, קונה לו זכות שתקופת ההתיישנות לגבי העבירה שהוא ביצע לא תוארך, פרט לזאת שבהסתיים תקופת ההתיישנות אין הארכת התקופה יכולה לפגוע בו, אלא אם כן נקבע במפורש אחרת בחוק שהאריך את תקופת ההתיישנות" (ע"פ 290/63 **עאצם נאשף נ' היועץ המשפטי לממשלה** (28.4.1964), "יש להבחין בין המקרים, שבהם טרם נסתיימה תקופת ההתיישנות לפי החוק המקורי ויצא דבר חקיקה חדש, ששינה את התקופה המקורית, לבין המקרים בהם התקופה כבר נסתיימה, ובעל הדין, שיכול היה להיזקק לה, זכה לחסינות" (בג"ץ 162/80 **פלוני נ' בית הדין הצבאי המיוחד** (23.9.1980) וראו גם: בג"ץ 1618/97 **יצחק סצ'י נ' עיריית תל-אביב-יפו** (16.6.1998)). סוגית שינוי תקופות ההתיישנות אף שימשה את השופט אהרן ברק כדי להסביר את ההבחנה בין אופני ההחלה השונים של נורמות משפטיות: "להדגמת הבנתם של מושגים אלה - רטרוספקטיביות, אקטיביות, פרוספקטיביות - ניתן להביא את הדוגמה הזו: חוק ישרן קובע תקופת התיישנות (מהותית או דיונית) של שנתיים לביצוע עוולה. תיקון בחוק קובע תקופת התיישנות של ארבע שנים. חוק זה הוא רטרוספקטיבי, אם הוא יתפרש כך שעוולה שבוצעה לפני שלוש שנים (ולפיכך כבר התיישנה לפי החוק הישן) טרם התיישנה (שכן לא עברו ארבע השנים שנקבעו בחוק המתקן). חוק זה יהיה אקטיבי אם הוא יתפרש כך שעוולה שבוצעה לפני שנה (ושטרם התיישנה לפי החוק הישן) תתיישן בעוד שלוש שנים (כלומר, על-פי התקופה הקבועה בתיקון לחוק). אם החוק המתקן יתפרש כך שהתקופה החדשה של ארבע שנים תחול רק על עוולה שתתרחש לאחר היכנסו לתוקף, נאמר שהחוק המתקן הוא פרוספקטיבי" (ע"א 1613/91 **אורית ארביב נ' מדינת ישראל** (29.4.1992) וכן בספרו של אהרן ברק **פרשנות במשפט - פרשנות החקיקה**, עמ' 630 (תשנ"ג)). כידוע, קיימת במשפט חזקה כללית נגד החלה רטרוספקטיבית של חקיקה, ומכאן שכהחלה רטרוספקטיבית של החוק, יש לדחות את האפשרות של הארכת תקופת ההתיישנות לאחר שתקופת ההתיישנות כבר הסתיימה. לשם השוואה, בית המשפט העליון האמריקאי תיאר הארכה של תקופת ההתיישנות לאחר שזו הסתיימה כמעשה שכמוהו כהחמרה רטרואקטיבית של הענישה, ותיאר את השלכותיו הרטרואקטיביות במילים: "Stogner v. California, 539 U.S. 607 (2003) ((manifestly unjust and oppressive)).

13. לנוכח האמור לעיל, אני קובע כי המועד האחרון להגשת כתב אישום בגין תיק החקירה הראשון היה ב-13.2.2020. כתב האישום שהוגש ב-3.8.2020 ללא קבלת הסכמתו של היועץ המשפטי לממשלה, הוגש לפיכך תוך חריגה מהנחיית היועץ המשפטי לממשלה ותוך הפרת סעיף 57 לחסד"פ הקובע שאין להגיש כתב אישום בחריגה מן המועד הקבוע בהנחיות אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. מכאן שכלשון סעיף 149(3) לחסד"פ נפל פגם או פסול בכתב האישום. אציין שהסניגורית טענה כי בשל האיחור בהגשת כתב האישום עומדת לנאשם הגנה מן הצדק מכוח סעיף 149(10) לחסד"פ, אך אני סבור כי המסגרת המשפטית המתאימה יותר היא הספציפית יותר הקבועה בסעיף 149(3) לחסד"פ. לעניין זה ראו גם: ת"פ (ירושלים) 56204-06-20 **מדינת ישראל נ' שלמה אדרת גוליאן** (11.11.2020) ות"פ (רמלה) 29393-02-20 **מדינת ישראל נ' ממאן וחידי** (21.3.2021). בהתחשב בכך שלא הייתה כל סיבה טובה לכך שכתב האישום באישום הראשון לא הוגש במועד, ובכך שעד היום לא הוצגה הסכמה של היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב האישום באיחור, אני מורה על ביטולו של האישום הראשון בכתב האישום, וזאת מכוח סעיף 150 לחסד"פ.

14. הואיל וטענותיה הנוספות של הסניגורית נוגעות לסעיפי החוק המיוחסים לנאשם, והואיל וכפי שציינתי לעיל כתב האישום אינו מפרט אילו עבירות נובעות מאיזה אישום, הרי שבטרם דיון בטענות המקדמיות הנוספות יגיש התובע כתב אישום מתוקן שיתייחס רק לתיק החקירה השני, ויצוין רק את סעיפי החוק שאותם הפר הנאשם לפי הטענה באישום זה. כתב האישום המתוקן יוגש עד ליום 20.10.2021.

15. תזכורת פנימית ב-21.10.2021.

16. אני קובע דיון בעל פה בטענות המקדמיות הנוספות ב-14.11.2021 בשעה 14:30

17. המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, 13 ב-13 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.